

LIBRIS

We know
books

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
„VICTOR BABEȘ” DIN TIMIȘOARA

VERONICA BALAJ

**ROTIREA
NEAMURILOR**

Editura „Victor Babeș”

Timișoara

2023

1.

Liniștea din jur pare o ființă fugară, hăituită. Nu stă locului, deși e puțină mișcare în jur. Se rostogolește în valuri, mi se agață de umeri, mă aplec, trec pe sub ea, pod de aburi nădușitori, nu alta. Gata! Sunt de partea cealaltă. În arena gândurilor proprietate personală. „O fi bine c-am bătut atâta cale? Voi afla ceva care să-mi ajute în vreun fel?” Stelele de deasupra mă țintuiesc sub săgeți de lumină. Și trec prin lemnul salcâmului de care mă sprijin. E un copac magic. Nu mă îndoiesc. Aș fi vrut să-mi ordonez trăirile, să le așez precum notele muzicale: domoale, înaripate, prelungi, înflăcărate, vagi, monotone, înfiorate, solemne, smerite, dar întâmplarea de ieri mi se rotește insistent în minte și câștigă întâietate. Peste toate, dă năvală vocea dascălului de la bisericuța din lemn:

Distanța de la poartă la intrarea în lăcașul de cult mi se păru un teritoriu minat. Călcam cu băgare de seamă și Berta îmi părea că mă imită. Nevăzut mă însoțea un înger, așa ziceam eu, dar, cine știe, o fi alt fel de făptură cerească trimisă în misiunea de-a mă face să înțeleg la fața locului cum stau lucrurile. La fiecare pas putea ieși din pământ o fantă de energie capricioasă, amețitoare. Care m-ar fi oprit pe loc. Avusesem eu vreo anume vină, sigur aveam vreo vină, din moment ce legile divine drepte, exacte, de neclintit, au îndrituit plecarea mamei mele în veșnicii, deși mi-ar fi fost adânc necesară iubirea sa (mai ales că, atunci, abia împlinisem șase ani). Fantasma despre care vorbesc m-aș încumeta să o cred a fi un înger cu rang înalt. Unul mai perspicace, ținând cont câte feluri de necuviincioase întrebări am obrăznicia a le trimite cerului și pe care făptura misterioasă va trebui să le treacă la catastif. Chiar dacă îl accept ca și coloratură și va fi existând doar în mintea mea, e totuși o soluție liniștitoare a cârcotașelor mele întrebări despre vinovății, dreptate cerească, îndoieli cu duiumul. Oricum, voi rămâne o păcătoasă greu de adus pe drumul cel bun. Așa

m-a suspectat și preotul pe care l-am descumpănit rugându-l să-mi dezlege niște taine despre tulburătoarea cale îngustă a credinței. Cât despre îngerul meu păzitor, destinat, mă gândesc să-l rog să nu se supere pentru tandemul imaginar pe care i-l ofer lângă o altă apariție nepământească. Își are și ea rolul său în situația pe care trebuie să-o traversez. N-am necuviința să-l ignor nici pe dragul de el, deși, oricât se opintește, nu reușește să ajungă la timp când am nevoie. N-aș crede că-i leneș ori cu înclinații de hahaleră, Doamne ferește-mă de blasfemie, cum să umble sfiosul de el aiurea, lăsându-mă de izbeliște? Asta nu pot crede. Pur și simplu își face simțită prezența mereu după ce lucrurile urgente deja s-au rezolvat. Parc-ar avea un picior șontâc, pe care-l târâie. Mai degrabă aș bănuia că-i obișnuit cu liniștea eternității și-l obosește hărmălaia lumii terestre. Nu-i pot spune bătrân, ființele divine sunt scutite de așa un calvar. Deși, a văzut el multe. Cine știe câte destine o fi apărât înainte de a-mi fi fost hărăzit mie pe frontul vieții ăsteia pământești. De-aceia nici nu mă supăr chiar dacă ziua pe-o aripă se lasă dormitând, cealaltă prelungită ușor prin preajmă, să nu se depărteze de tot. „Mai dă-mi o cană de

lapte”, pare că-l aud cum mă roagă uneori. Acum însă, nici nu pot bănuî pe unde se află. În schimb, la apelul gândului meu, se înființează soldățește celălalt sol trimis poate doar să completeze gândurile mele și care se lasă înduplecat să mă liniștească încă o dată, să nu mai pun întrebări cârtitoare despre ce și cum e cu dreptatea cerească. Oricum ar fi, povestea se arată mult mai credibilă în locurile acestea, unde am și eu rădăcinile înaintașilor cunoscuți sau necunoscuți.

Aici e partea mea de eden. Pe care-am moștenit-o în adâncul sinelui și nu o voi lăsa destrămării cu niciun preț.

Tot frământându-mă ieri, gardată și de cele două ajutoare, îngerul bun și fantasma imaginară (sper să fie tot de bună credință și nu vreo aducătoare de negură), ajunseseam aproape de locul unde odihnesc cei dragi. Măcar întregesc și ei veșnicia cu spiritul lor, au și ei un rost acolo, mă gândeam consolator.

Făptura din aburi pe care o simt imperceptibil prin preajmă îmi dă senzația că mi se îngăduie un drum aluziv inițiativ. Poate cu rol purificator.

Mai pământeste vorbind însă, la plecarea în această aventură n-am pus deloc în cumpănă rolul celor două apariții fantast însoțitoare. Deși am chibzuit între da și nu, m-am lăsat totuși prinsă în cursa unui simțământ nedefinit. Îndelung exersat. Nici ascuțiș de nedreptățire, nici vreo neastâmpărată părere de rău. Mai degrabă, o subțiratică, neîmpăcată atracție față de ceva pierdut, niciodată regăsit: iubirea celor pe care nu-i mai pot întâlni. Așa învață omul. Orice stare în revenire, fie vicleană sau visător-zgribulită aciuată în uitare, nu înseamnă că nu ne-a durut. De netrecut cu vederea dacă persistă, producând agitație interioară și gust de plantă amară. Semn că-i vorba de ceva grav. Înțelesul a venit intuitiv. Înmugurise în mine chiar din clipa când fusesem alungată de aici, după moartea mamei mele. Hotărârea peste care nu se putea trece aparținea unui unchi cu rol de înțelept al familiei: „Să plece la tată-su, e normal, s-o crească el!”

Așa că, de-a lungul anilor, m-am pomenit adesea visând locurile statornicite în memorie, dar mai ales (cu reveniri biruitoare) apărea imaginea bunicului făcându-mi din mână în timp ce eu, trasă de mână de omul

străin trimis de taică-meu, mergeam învățând pașii despărțirii. Bunicul încerca să mă ajungă din urmă și-mi părea că umbra salcâmului acesta îl secolta asemeni unui străjer fidel. Cam greu să te opui când dă peste tine cu îndârjire acea stare despre care pomeneam mai înainte. Are ghimpi sădiți în adâncul tău și nu mai pui la socoteală raționamente care aduc iertări sau concesii. Pornești la drum.

Te revezi înapoi prin ani și tremuri de emoție când, de undeva, insinuant se iscă o chemare străvezie insistent acroșantă. De-a dreptul năbădăioasă. Ba-i grațioasă, precum o zi de sărbătoare, ba-i tulburătoare, dar, oricum ar fi, nu te poți opune și de plecat trebuie să pleci spre acele chemări.

Nu ezit să mă laud și să mă asemui unui oștean aflat în fața unei bătălii dintr-un război interior pe care el însuși l-a declanșat cu bună știință.

Din fața biseriței unde s-a petrecut scena insolită cu șarpele ajuns lângă altar și până la crucile care marcau numele celor trecuți în veșnicii, părea că se învălmășeau toți pașii lor din viața pământească. Un întreg teritoriu

presărat de zgomote de tălpi apăsând pământul. Împinși de o trăire anume. E prea mult, spun asmuțind fantasma de abur care se furișează ca un urmăritor. Nu mai trimite mumii printre secvențele reale, îi zic! Vreau doar să văd locurile. Atât! Silueta de aburi însă, inventivă, scoate la iveală și ce nu gândesc. E clar, mă vrea supusă emoțional, să-i accept apoi toate alambicatele sale fandoseli de arătare fantasmagorică. Te pomenești c-ar fi în stare să mă convingă de dreapta judecată cerească la plecarea mamei mele prea timpuriu în veșnicie. Bertei nu i-am spus nimic din balansările gândului. Să nu mă creadă sărită de pe fix. Ba, mai mult, intru în jocul reinventării pașilor făcuți de înaintașii mei, chiar pe aici. Pași foști reali, cum tropăiau care mai de care! Siguri pe ei, șovăitori, monotoni, agili, speriați, furtunoși, timizi, plini de flexibilitate, greoi, atingând țărâna cu durere, istoviți, betejiți, singuratici. Romanțioși, încrucișați unii cu alții, îndoielnici sau îndrumători. Pași de dragoste și pași secretoși. Berta habar n-avea ce anume îmi bântuiau mie prin minte, se bucura sincer că ne revedem. Și eu mă străduiam în plan secund să-mi impun la fel. Bulversarea se datora tocmai revederii. Nu mai conta oboseala

adunată în disconfortul călătoriei. Întârzierile sau schimbarea trenurilor prin gări cenușii, populate de persoane dubioase, amețite de promisiuni bahice, și nu mai spun de imaginea bagajelor sordide, puse claie peste grămadă într-un aer sufocant, urât mirositor. Nu m-a părăsit însă deloc apăsarea unei temeri: dacă voi fi cumva luată la întrebări de vreun milițian, în ce scop mă aflu în locurile acestea? Într-o asemenea situație, sigur m-aș fi fâstâcit lăsând impresia c-am venit de peste graniță cu intenții ascunse și nu tocmai curate.

Norocul meu că, ieri, orașul era și el acoperit de o plasă toridă și dormita aproape sufocat sub greutatea unui aer care veștejea totul. Am ales primul hotel care mi-a fost în cale, Doamne ajută, fără complicații. Doar niște priviri cercetătoare. (Orice străin venit dintr-o țară capitalistă, precum este și cazul meu, poate fi luat drept dușman al orașului, al socialismului, al lumii *oamenilor noi aflați acum la putere*.) Voi înțelege mai apoi că oricum nu scăpam să fiu luată în vizor, cei de la recepție fiind obligați să raporteze prezența unui client din zona considerată rău influențabilă comunismului. Deocamdată, cât nu știam despre această procedură, mă încerca doar o

neliniște suportabilă. Odată ajunsă aici, primul lucru care trebuia rezolvat era să cumpăr flori. Cum altfel să onorez locul de veci al celor care și-au lăsat ADN-ul și în ființa mea? Urmă o mică aventură. Flori? De unde într-un târg atins de blegeala unei călduri sufocante sub tirania căreia nu se petrec deocamdată nici un fel de festivități, cum adică florile să fie la mare căutare? M-am ales doar cu un snop de plante necunoscute mie, dar cu petale mari, atrăgătoare. De culoare vișinie. Exact nuanța pardesiului din triplu voal purtat de mama mea și pe care l-am păstrat multă vreme ca pe un talisman. Buchetul încropit, deși cu aspect sălbatic, de parcă l-aș fi cules de pe câmp, lasă loc înfrumusețării... Și deîndată mi-am imaginat că tija lungă putea semnifica memoria afectiv-sfredelitoare de care îmi agățam imaginea celor dragi plecați în eternitate, iar spirala din nenumărate bobite ingenios grupate putea sugera, de ce nu, întâmplările neuitate petrecute împreună. Sau gândurile noastre. Ce mai conta? Erau un stindard afectiv.

Senzații alambicate purtam ghemuite în plexul meu solar. Electrizante, alunecoase fire intersectându-mi, cu fierbințeală, ființa.

În sfârșit, importantă este șansa întâlnirii cu draga mea Berta, prietena cea mai aleasă! Știu că nu-mi pune la îndoială sinceritatea. De cum ne vedem, vorbim cu repeziciune, ca într-un concurs de informații spuse în timp record, la urma urmei, felurite nimicuri. Ne îndreptăm spre primul popas plănuit: cimitirul unde își duc somnul de veci înaintașii mei. Planul era înfăptuit în privința transportului. A venit să ne preia vărul ei, șoferul unui *Aro* în care totul părea spălat cu motorină. Dacă am fi urcat în vreun autobuz, nici n-ar fi fost vreo mare diferență de ambient și, în plus, ne-am fi expus privirilor. Sigur cineva m-ar fi depistat imediat că sunt străină de zona aceasta și de țară. Mare dezolare ar fi fost să-i fac necazuri Bertei, fiind eu o persoană venită din „periculosul capitalism”. Ba, mai mult, și mama ei se afla în vizor. Amândouă își depuseseră actele de emigrare în Israel.

La bisericuța care numără peste două sute de ani, ajunseseam taman când se terminase o slujbă de înmormântare. Lumea stătea ciorchine pe cărare, încât nu puteam înainta cu ușurință. Ne-au atras atenția de altfel și strigătele unui bărbat proțăpît în pragul ușii cu spatele spre cei aflați afară și cu mâinile întinse lateral pentru a